HENSTILLINGER

KOMMISSIONENS HENSTILLING

af 29. januar 2014

om følgerne af, at unionsborgere fortaber deres valgret, når de udøver deres ret til fri bevægelighed

(2014/53/EU)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 292, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Lissabontraktaten øger EU-borgernes rolle som politiske aktører ved at skabe en tæt forbindelse mellem borgerne, udøvelsen af deres politiske rettigheder og Unionens demokratiske liv. I artikel 10, stk. 1 og 3, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) fastslås det, at Unionens funktionsmåde bygger på det repræsentative demokrati, og at enhver borger har ret til at deltage i Unionens demokratiske liv. I TEU's artikel 10, stk. 2, som er udtryk for disse principper, er det fastsat, at borgerne er direkte repræsenteret på EU-plan i Europa-Parlamentet, og at medlemsstaterne repræsenteres i Det Europæiske Råd af deres stats- eller regeringschef og i Rådet af deres regeringer, der selv er demokratisk ansvarlige enten over for deres nationale parlamenter eller over for deres borgere.

(2) Det fremgår af artikel 20 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), at Unionsborgerskab er et supplement til det nationale statsborgerskab.

(3) EU-borgerne har en grundlæggende ret til frit at færdes og opholde sig i EU i medfør af artikel 21 i TEUF og artikel 45 i EU's charter om grundlæggende rettigheder.

(4) Formålet med denne henstilling er at styrke retten til at deltage i Unionens og medlemsstaternes demokratiske liv for EU-borgere, der gør brug af deres ret til fri bevægelighed inden for Unionen.

(5) Som understreget i rapporten om unionsborgerskab 2010 ([1]) er et af de problemer, som unionsborgere fra visse medlemsstater møder som politiske aktører i Unionen, at de mister retten til at stemme (de fortaber deres valgret) ved nationale valg i deres oprindelsesmedlemsstat, når de har haft ophold i en anden medlemsstat i et givent tidsrum.

(6) For nuværende er der ingen medlemsstater, der har en generel politik om, at unionsborgere fra andre medlemsstater, som har bopæl på deres område, har ret til at stemme ved nationale valg. Unionsborgere, der har fortabt deres valgret, har således normalt ikke ret til at stemme ved nationale valg i nogen af medlemsstaterne.

(7) Den nuværende situation kan anses for at være ude af trit med den grundlæggende forudsætning for unionsborgerskabet, nemlig at det er et supplement til det nationale statsborgerskab og har til formål at give unionsborgerne yderligere rettigheder, idet udøvelse af retten til fri bevægelighed i dette tilfælde kan føre til fortabelse af en ret til politisk deltagelse.

(8) Selv om unionsborgere, der således fortaber deres valgret, bevarer retten til at vælge medlemmer til Europa-Parlamentet, har de ikke ret til at deltage i de nationale processer, der fører til sammensætning af de nationale regeringer, hvis repræsentanter på sin side sidder i Rådet, som udgør Unionens anden lovgiver.

(9) Dette tab af retten til at stemme ved de nationale valg i det land, hvor den pågældende er statsborger, fordi han eller hun benytter sin ret til at flytte til et andet EU-land, opfattes af unionsborgerne som en indskrænkning i deres politiske rettigheder.

(10) I rapporten om unionsborgerskab 2013 – »Unionsborgere: jeres rettigheder, jeres fremtid« ([2]) fremhævede Kommissionen, at unionsborgernes fulde deltagelse i Unionens demokratiske liv på alle niveauer udgør selve kernen i unionsborgerskabet. Kommissionen oplyste, at den vil foreslå konstruktive måder, hvorpå EU-borgere, der bor i en anden medlemsstat, fuldt ud kan deltage i det demokratiske liv i EU ved at opretholde deres ret til at stemme ved nationale valg i deres oprindelsesland.

(11) Stemmeretten er en grundlæggende rettighed for borgerne. Som anerkendt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er stemmeret ikke et privilegium. Alle generelle, automatiske og vilkårlige fravigelser af princippet om almindelig valgret risikerer at underminere den således valgte lovgivende forsamlings demokratiske legitimitet, og legitimiteten af de love, den vedtager ([3]). Der må således være en formodning om, at alle statsborgere i en demokratisk stat har stemmeret. Samme

([1]) KOM(2010) 603.

([2]) KOM(2013) 269.

([3]) Den Europæiske Menneskeretsdomstols dom af 7.5.2013 i Shindler-sagen.

domstol har ligeledes fastslået, at der er en klar tendens til at give ikke-bosiddende statsborgere adgang til at stemme, selv om der endnu ikke findes nogen fælleseuropæisk tilgang til spørgsmålet.

(12) De nugældende regler i visse medlemsstater kan føre til en situation, hvor unionsborgere, der har bopæl i andre medlemsstater, mister deres stemmeret alene med den begrundelse, at de har boet i udlandet i en vis periode. Dette bygger på en formodning om, at de pågældende mister forbindelsen til den politiske proces i hjemlandet under et ophold i udlandet af en given varighed. Denne formodning er imidlertid ikke korrekt i hvert enkelt tilfælde. Det kan derfor være rimeligt at give borgere, der risikerer at fortabe deres valgret, mulighed for at vise, at de fortsat har en interesse i det politiske liv i den medlemsstat, hvor de er statsborgere.

(13) Unionsborgere, der har bopæl i en anden medlemsstat, kan opretholde en livslang og nær tilknytning til deres hjemland og kan fortsat være direkte påvirket af de retsakter, der vedtages af den lovgivende forsamling, der er valgt dér. Den udbredte adgang til fjernsynsudsendelser på tværs af grænserne og adgangen til internet og andre former for webbaserede og mobile kommunikationsteknologier gør det lettere end nogensinde før nøje at følge og deltage i den sociale og politiske udvikling i oprindelsesmedlemsstaten.

(14) Ræsonnementet bag en politik, der medfører, at borgere fortaber deres stemmeret bør revurderes i lyset af de nuværende socioøkonomiske og teknologiske realiteter, den nuværende tendens til øget politisk deltagelse og det aktuelle niveau for europæisk integration sammen med den meget vigtige ret til at deltage i Unionens demokratiske liv og retten til fri bevægelighed.

(15) En mere rummelig og proportional tilgang ville være at sikre, at borgere, der gør brug af deres ret til fri bevægelighed og ophold i Unionen, kan bevare deres ret til at stemme ved nationale valg, når de viser en vedvarende interesse i det politiske liv i den medlemsstat, hvor de er statsborgere.

(16) En positiv tilkendegivelse fra de pågældende borgeres side, såsom en ansøgning om fortsat at være optaget på valglisten i deres oprindelsesmedlemsstat, bør betragtes som et passende kriterium — og som det mest enkle middel — til at vise en fortsat interesse i det nationale politiske liv, uden at det berører disse medlemsstaters mulighed for at stille krav om, at deres statsborgere med passende mellemrum indgiver en fornyet ansøgning for således at bekræfte, at de stadig har en sådan interesse.

(17) For at gøre det lettere for borgere i udlandet bør de have mulighed for at indgive deres ansøgninger om optagelse eller om fortsat at være optaget på valglisten i elektronisk form.

(18) Det vil være vigtigt at sikre, at borgere, der flytter til eller bor i en anden medlemsstat, modtager rettidig og passende information om betingelserne for, at de kan bevare deres stemmeret og om de relevante praktiske foranstaltninger —

VEDTAGET DENNE HENSTILLING:

1. Medlemsstater, som har truffet et politisk valg om at begrænse deres statsborgeres ret til at stemme ved nationale valg udelukkende på grundlag af et bopælskriterium, bør gøre det muligt for statsborgere, som gør brug af deres ret til fri bevægelighed og ophold i Unionen, at vise, at de har en vedvarende interesse i det politiske liv i den medlemsstat, hvor de er statsborgere, herunder ved hjælp af en ansøgning om fortsat at være opført på valglisten, idet de således bevarer deres stemmeret.

2. Såfremt medlemsstaterne tillader deres statsborgere bosiddende i en anden medlemsstat at bevare deres ret til at stemme ved nationale valg ved hjælp af en ansøgning om fortsat at være opført på valglisten, berører dette ikke disse medlemsstaters mulighed for at indføre proportionale ledsageforanstaltninger, såsom indgivelse af en fornyet ansøgning med passende intervaller.

3. Medlemsstater, der tillader deres statsborgere bosiddende i en anden medlemsstat at bevare retten til at stemme ved nationale valg ved hjælp af en ansøgning eller en fornyet ansøgning om fortsat at være opført på valglisten, bør sikre, at alle relevante ansøgninger kan indgives elektronisk.

4. Medlemsstater, hvis lovgivning medfører, at deres statsborgere bosiddende i andre medlemsstater mister retten til at stemme ved nationale valg, bør på en passende måde og rimelig betids informere dem om betingelserne for at bevare deres ret til at stemme ved nationale valg og om de dermed forbundne praktiske foranstaltninger.

Denne henstilling er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 29. januar 2014.

På Kommissionens vegne

Viviane REDING

Næstformand